

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
УСТАВНИ СУД**

Булевар краља Александра број 15
Београд

Подносилац
иницијативе:

Синдикат запослених у правосудним органима Србије, ул. Дечанска бр. 14/5, МБ: 17421409, ПИБ 102016637, којег заступа гђа Слађанка Милошевић, председница Синдиката, а чији је пуномоћник Милош Влаховић, адвокат из Београда, ул. Кнегиње Зорке бр. 56, по пуномоћју у прилогу.

Примерака: 1;
Прилога: пуномоћје.

На основу одредбе чл. 168. ст. 2. Устава Републике Србије подносилац - иницијатор подноси Уставном суду Републике Србије

**Иницијативу за покретање поступка оцене
уставности**

Иницијатива се подноси у вези са покретањем поступка оцене уставности одредбе члана 79. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Сл. гласник РС", бр. 34/2003, 64/2004 - одлука УСРС, 84/2004 - др. закон, 85/2005, 101/2005 - др. закон, 63/2006 - одлука УСРС, 5/2009, 107/2009, 101/2010, 93/2012, 62/2013, 108/2013, 75/2014, 142/2014, 73/2018, 46/2019 - одлука УС, 86/2019, 62/2021, 125/2022 и 138/2022 - у даљем тексту: "Закон").

Одредба члана 79. Закона није у сагласности са одредбама члана 4. став 1. и члана 194. став 1. Устава Републике Србије које прописују да је правни поредак Републике Србије јединствен, као и са одредбом члана 21. став 3. Устава Републике Србије, која прописује да је забрањена свака дискриминација, непосредна или посредна, по било ком основу.

Образложење:

Одредбом 79. став 1. Закона предвиђено је да осигуранику из члана 42. овог закона, који испуњава услове у погледу пензијског стажа за стицање права на старосну пензију из члана 43. и 43а овог закона, старосна пензија одређује се у складу са одредбама члана 61. овог закона, а лични бодови утврђују се на начин предвиђен чланом 62-70. овог закона. Ставом 2. истог члана Закона одређено је да изузетно од члана 63. став 1, члана 64. став 2. и 3. и члана 65. овог закона, осигуранику из става 1. овог члана за израчунавање годишњег личног коефицијента не узима се период од 1. јануара 1970. године већ период од 1.

јануара 1996. године. Ставом 3. овог члана Закона одређено је да износ пензије утврђен на начин из става 1. и 2. овог члана Закона увећан за 20% представља укупан износ пензије за осигуранике из става 1. овог члана, осим за осигуранике из члана 42. став 1. тачка 4а) овог закона. Ставом 4. истог члана Закона предвиђено је да на начин из става 2. овог члана утврђује се годишњи лични коефицијент и за друге запослене у Министарству унутрашњих послова, припаднике Безбедносно-информативне агенције, припаднике Војнобезбедносне и Војнообавештајне агенције под условом да у том органу имају навршених најмање 20 година стажа осигурања. Ставом 5. истог члана Закона предвиђено је да се осигуранику из члана 42. овог закона инвалидска пензија одређује у складу са ставом 1-3. овог члана, под условом да је на пословима из члана 42. овог закона навршио потребан стаж осигурања за стицање права на инвалидску пензију из члана 25. и 26. овог закона. У ставу 6. истог члана Закона предвиђено је да се изузетно од става 5. овог члана, осигуранику из члана 42. став 1. тачка 4а) овог закона инвалидска пензија одређује у складу са ставом 1. и 2. овог члана, под условом да је на пословима из члана 42. овог закона навршио потребан стаж осигурања за стицање права на инвалидску пензију из члана 25. и 26. Закона. Последњим ставом 7. овог члана Закона предвиђено је да износ пензије из става 1-6. овог члана не може бити већи од износа утврђеног у члану 78. овог закона.

Одредбом члана 21. Устава Републике Србије предвиђено је да су сви пред Уставом и законом једнаки, да свако има право на једнаку законску заштиту, без дискриминације и да је забрањена свака дискриминација, непосредна или посредна, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета.

Неједнака законска заштита и дискриминаторски карактер неуставне одредбе члана 79. Закона састоји се у следећем:

У одредби члана 42. Закона утврђене су категорије осигураника – запослени на које се односи неуставна одредба члана 79. Закона, тј. на оне категорије осигураника који раде на пословима на којима се стаж осигураника рачуна са увећаним трајањем и који могу под посебним условима остварити право на пензију. Па тако, Закон у ова лица убраја полицијске службенике – униформисана овлашћена службена лица и полицијски службеници који раде на посебно сложеним, специфичним, односно оперативним пословима (став 1. тачка 1.), запослени у Министарству спољних послова који раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем (став 1. тачка 2.), припадници Безбедносно-информативне агенције, припадници Војнобезбедносне агенције и Војнообавештајне агенције (став 1. тачка 3.), запослени у Управи за извршење кривичних санкција који раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем (став 1. тачка 4.), судије распоређене у Посебно одељење и Одељење за ратне злочине Вишег суда у Београду и Посебно одељење и Одељење за ратне злочине Апелационог суда у Београду, Тужилац за организовани криминал, заменици Тужоца за организовани криминал, Тужилац за ратне злочине и заменици Тужоца за ратне злочине (став 1. тачка 4а), овлашћена службена лица Пореске полиције у смислу прописа о пореској администрацији (став 1. тачка 5.), професионална војна лица према прописима о Војсци Србије (став 1. тачка 6.), остали полицијски службеници који раде на радним местима, односно пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем (став 1. тачка 7.). Радна места и послови из става 1. овог члана не могу бити административно-

техничка радна места, односно послови, већ само послови на којима је рад нарочито тежак, опасан и штетан за здравље, односно послови на којима је обављање професионалне делатности ограничено навршењем одређених година живота или због природе и тежине посла, физиолошке функције опадају у тој мери да онемогућавају њено даље успешно обављање (став 2. истог члана). Изузетно, став 2. овог члана не односи се на запослене из става 1. тачка 4а) и б) овог члана (став 3. истог члана).

Наведене категорије осигураника из члана 42. став 1. Закона стављени су у повољнији положај у односу на остале осигуранике, и то, по два основа, како по основу стажа осигурања са увећаним трајањем и посебним условима за остваривање права на пензију (члан 42, 43. и 43а Закона), тако и по основу израчунавања годишњег личног коефицијента који се овим категоријама осигураника рачуна за период од 1. јануара 1996. године, а не од 1. јануара 1970. године како се израчунава за остале осигуранике (члан 79. став 2. Закона). Примера ради, према Извештају о ревизији финансијских извештаја Министарства унутрашњих послова за 2019 годину Државне ревизорске институције 81% осигураника у оквиру овог Министарства имало је увећан радни стаж.

Чланом 63. Закона прописано је да годишњи лични коефицијент представља однос укупне зараде осигураника, односно основице осигурања почев од 1. јануара 1970. године за сваку календарску годину и просечне годишње зараде у Републици за исту календарску годину. Зараде, тј. основице осигурања које су унете у матичну евиденцију у нето износу доводе се у однос са просечном нето зарадом запослених у Републици Србији, а ако су унете у матичну евиденцију у бруто износу доводе се у однос са просечном бруто зарадом запослених у Републици Србији. Сагласно одредби члана 63. став 1. и 2. Закона годишњи лични коефицијент износи један када је зарада, основица осигурања, односно уговорена накнада у календарској години, једнака просечној заради запослених у Републици Србији у тој календарској години. Годишњи лични коефицијент представља однос укупне зараде, основице осигурања и висине уговорене накнаде осигураника, за сваку календарску годину и просечне годишње зараде у Републици Србији за исту календарску годину. За одређивање годишњег личног коефицијента узимају се зараде, накнаде зараде, односно основице осигурања, као и уговорене накнаде које су служиле за обрачунавање и плаћање доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, на које је плаћен допринос и које су утврђене у матичној евиденцији. Податак о просечној годишњој нето заради у Републици Србији односно просечној годишњој бруто заради у Републици Србији из члана 65. став од 1. до 5. Закона објављује орган надлежан за послове статистике. С тим у вези, израчунавања годишњег личног коефицијента за категорије осигураника који се рачуна од 1. јануара 1996. године је дискриминаторно у односу на оне категорије осигураника чији се годишњи лични коефицијент рачуна за период од 1. јануара 1970. године. Ове категорије лица стављене су у неповољнији положај у односу на лица из члана 42. став 1. Закона, јер им се на овај начин лични коефицијент рачуна за сваку календарску годину и просечну годишњу зарату у Републици Србији која је од 1. јануара 1970. године била знатно мања у односу на период од 1. јануара 1996. године.

Цитирана одредба није у сагласности ни са одредбом члана 18. Закона о раду који прописује забрану непосредне и посредне дискриминације запослених, као и са одредбом члана 16з Закона о забрани дискриминације којом је забрањена дискриминација у области рада.

Полазећи од одредбе члана 58. став 1. Устава Републике Србије којом је прописано да се јемчи мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона, цитираном законском одредбом повређено је и право на имовину предвиђено чланом 1.

